

Raportti Oulun yliopiston opetus- ja tutkimushenkilökunnalle tehdystä Unitime-kyselystä

Seija Jalagin (OYA ry), Santeri Palviainen (OYOY ry) ja Satu Selkälä (OYA ry)

Kyselyn toteutus

Oulun yliopistossa otettiin vuonna 2012 käyttöön keskitetty lukujärjestysohjelma Unitime. Sillä tehty ensimmäinen lukujärjestys on ollut käytössä lukuvuonna 2012–2013. Valmistelutyötä tekivät ruohonjuuritasolla sekä opettajat että toimistohenkilökunta vuoden 2012 alusta lähtien. Unitimen tavoitteeksi asetettiin mahdollisimman esteettömän lukujärjestuksen laatiminen kaikille yliopiston perustutkinto-opiskelijoille.

Unitime on puhuttanut alusta lähtien työläydellään ja monilla hankaluuksilla, joita sen käyttöön on liittynyt. Kun eri alojen opettajat kääntyivät tahoillaan ammattiyhdistysten aktiivien ja luottamusmiesten puoleen Unitime-asiassa, Oulun Yliopiston Akateemiset ry, Oulun yliopiston opetusalan yhdistys ry, Professoriliitto ry:n Oulun osasto ja Oulun yliopiston TEKKiläiset ry päättivät kerätä opetus- ja tutkimushenkilöstön sekä näihin yhdistyksiin kuuluvan muun henkilöstön kokemuksia Unitimesta. Kyselyä ei suunnattu JHL:n ja Pardian jäsenille (toimistohenkilökunta ja muut tukipalvelut).

Kysely toteutettiin 27.2.–18.4.2013 sähköpostilla, joka lähetettiin ammattiyhdistysten postituslistojen kautta jäsenistölle sekä joissakin yksiköissä henkilökunnan sähköpostilistoille (Kysely: ks. liite 1). Kysely koostui viidestä avoimesta kysymyksestä; vastaukset vaihtelivat yhdestä virkkeestä sivun mittaisiin selvityksiin kysymystä kohti. Kaikki vastasivat kysymyksiin 1.–3., jotka käsittelevät Unitimeen liittyviä kytköksiä, ajankäyttöä ja ongelmia; kysymyksiin 4. (Unitimen myönteiset vaikutukset) ja 5. (muuta) tuli vain muutamia vastauksia.

Kyselyyn vastasi yhteensä 53 opettajaa, tutkijaa ja hallintohenkilökuntaan kuuluvaa. Vastajat jakaantuivat sukupuolen ja tehtävänimikkeiden mukaan ja yksiköittäin seuraavasti:

Vastaaja		N=53	
mies		34	64 %
nainen		19	36 %
tiedekunnat	Hutk	19	36 %
	Lutk	11	21 %
	TTK	10	19 %
	TOPIK	9	17 %
	KTK	3	5 %
	Tatk	1	2 %
nimikkeet	yliopistonlehtori	13	25 %
	yliopisto-opettaja	12	23 %
	professori	10	19 %
	lehtori	8	15 %
	muu opetus- & tutkimushenkilökunta	7	13 %
	hallinto	3	5 %

Vastaajista valtaosa edustaa keskiryhmien opettaja- ja tutkijakuntaa (76 %); viidesosa vastaajista on professoreita (19 %), jotka vastaavat oppialojensa opetuksen koordinoinnista.

Yhteenveto vastauksista

1. Miten olet tekemisissä Unitimen kanssa?

Suuri osa vastaajista oli suoraan tekemisissä yksikkönsä Unitime-vastuuhenkilönä lukujärjestyssuunnittelijana. Suunnilleen yhtä suuri osa vastaajista oli suunnittelemassa lukujärjestystä, mutta ei ollut tekemisissä Unitime-järjestelmän tietojen syötön ja käsittelyn kanssa. Toisaalta moni vastaaja ei ole ollut tekemisissä lukujärjestystyön tai Unitime-järjestelmän kanssa, vaan he kommentoivat Unitime-järjestelmän käytön seurauksia yksiköissään.

2. Paljonko työaika Unitime vie?

Vastaajien raportit Unitimen kuluttamasta työajasta vaihtelivat hyvin paljon. Erittäin paljon työaika kului Unitimen kanssa tekemisissä olleilta lukujärjestyssuunnittelijoilta, joista monet raportoivat käyttäneensä jopa useita kymmeniä prosentteja työaikaansa. Unitimen kanssa vähemmän tekemisissä olleet kertoivat tarkistusten ja korjausten vieneen eniten aikaansa.

- ”Aikavälillä 1.1.–31.5., jolloin buginen järjestelmä otettiin yliopiston johdon ukaasilla hallitsemattomasti käyttöön, Unitime vei koulutuksineen ja sähellyksineen työajastani karkeasti arvioiden n. 40 %, mikä on ihan käsittämätöntä. (Ajoittain meni jokin viikko niin, että Unitimeen käytetty työaika lähenei 100 prosenttia, eli muuta ei ehtinyt tekemäänkään.”

3. Millaisia kielteisiä seurauksia Unitimella mielestäsi on tai on ollut opettajien ja/tai opiskelijoiden kannalta?

Vastaajien mukaan vuosi 2012 oli lähes katastrofaalinen. Toteutus oli ”diktaattorin käsikirjasta”: tiedekuntien tilanteet ja tarpeet olivat kartoittamatta, eikä henkilökuntaa kuultu. Ohjelma otettiin käyttöön keskeneräisenä ja koko hanke aliresursoituna. Työ tehtiin kahteen kertaan, kun ohjelma ei toiminut: ensin keväällä Unitimeen, sitten elokuussa käsin wordiin, ja lukujärjestykset myöhästyivät pahasti syksyllä 2012.

Koska pohjatietoja oli syötetty väärin,

- ”lukujärjestykset eivät olleet miltään osin sellaisia, että niitä olisi voinut käyttää: vuoroviikoiksi tarkoitetut ryhmät juntattu kaikki samalle viikolle, yhteisopetusta ei oltu merkitty unitimeen, jolloin jonkun opettajan osalta oli muuta päällekkäin, ajoitukset väärinä (aloitukset ja lopetukset), opetusta yhdelle opettajalle aamukahdeksasta iltakahdeksaan”

Unitime vei paljon enemmän aikaa kuin perinteinen tapa laatia lukujärjestys, ja silti tulos saattoi olla huono.

- ”Ainoa syy siihen, että päällekkäisyyksiltä lopulta vältyttiin oli se, että minä tarkastin lukujärjestykset TOISTUVASTI, käytännössä viikoittain, touko-, kesä- ja elokuussa. Olisi tietenkin ollut kiva, jos yksi tai kaksi tarkastuskertaa olisi riittänyt. Tuloksena oli lopulta ihan ok lukujärjestys, mutta se ei ollut missään mielessä Unitimen tuottama – vaan minun.”

Keskeiset ongelmat

Osa ohjelman ongelmista on ilmeisesti korjattu vuoteen 2013 mennessä, mutta edelleen sitä pidetään niin monimutkaisena, että se vaatii käyttäjiltä työläästi hankittavia taitoja. Lisäksi Unitime on kankea, joustamaton ja erittäin aikaa vievä.

Ohjelman teknisiä ongelmia:

- kurssit määriteltävä viikkotuntimäärinä ja periodeittain, ylitykset hankalia

- ei voi toteuttaa kursseja, joiden ajat sovitaan opiskelijoiden kanssa kurssien alettua

Työajoista ei saada mielekkäitä kokonaisuuksia opettajien ja opiskelijoiden kannalta

- "jonakin päivänä oli 8 tuntia peräkkäin, toisena päivänä aamulla tunnit 8–10 ja 14–16 jne."
  - "Unitimeen syötetty toivomus erään kurssin kahdesta luentokerrasta per viikko tuotti sellaisen ratkaisun, että nuo luennot ovat samana päivänä, toinen aamulla 8–10, toinen iltapäivällä 14–16"
  - "Koskaan lähes 20 vuoden opetushistoriani aikana emme ole joutuneet antamaan opiskelijoille niin huonoa lukujärjestystä kuin nyt Unitimen aikana. Kaiken kukkuraksi tämä huono lukujärjestys edellytti oppiaineemme henkilöstöltä järkyttävän työmäärän käyttämistä tähän tarkoitukseen."
- Paljon turhaa työtä, korjausten vaatima byrokratia raskas
  - Hankala sovittaa muuhun kuin perinteiseen luento-opetukseen
  - Päällekkäisyydet lisääntyneet: varsinkin sivuaineiden kursseja päällekkäin
  - Sopimaton oppiaineille ja ohjelmille, joissa ulkopuolisia opettajia tai yhteistyötä esim. ammattikorkeakoulun kanssa
  - Luentosalit kaukana tai oudoissa paikoissa, mm. arkeologian laboratoriossa, biologian kaasupullovarastossa ja KTK:n naisten wc:ssä (!)
  - ei tuo lisäarvoa niissä oppiaineissa, joissa opiskelijat valmistuvat muutenkin ajallaan

4. Millaisia myönteisiä vaikutuksia Unitimella mielestäsi on?

Unitimessa ei juurikaan katsota olevan myönteisiä vaikutuksia. Yhdessä vastauksessa kommentoitiin salinjaon olevan tasapuolisempaa ja että tiettyjä opetusajoja ei voi enää varata tietyille henkilöille:

- "Unitime on meillä lopettanut professorien mielivallan opetustehtävien ajoittamisessa. Tämä on hyvin painava syy pysyä siinä Unitimessa."

Myös opetushenkilökunnan keskinäiseen opetusajojen vertailuun Unitime on tuonut helpon työkalun: yksi henkilö vastasi, että opetustuntimäärien vertailu antaa mahdollisuuden havaita epätasa-arvoisuudet.

Varovaisia positiivisia näkemyksiä tai toiveita esitettiin edellyttäen, että ohjelma saadaan toimimaan oikein. Toiveena oli, että monia hyppytunteja ei tulisi opettajalle eikä opiskelijoille, lukujärjestyksen teko olisi opiskelijalle helppo, ei olisi päällekkäisyyksiä, tilat olisivat tehokkaassa käytössä ja opetusajat olisi jaettu tasapuolisesti. Tämä kui-

tenkin vaatisi sen, että ohjelmoinnissa otettaisiin huomioon opettajien ja opiskelijoiden tarpeet ja että ohjelmasta tulisi käyttäjäystävällisempi sekä sen, että prosessi olisi yksinkertaisempi.

5. Muuta

Kommentit *Muuta*-osioon ovat keskenään hyvin samankaltaisia. Niissä perätään yliopiston johdon vastuuta käyttöön otettavien sähköisten järjestelmien käytettävyydestä ja toimivuudesta sekä henkilökunnan jaksamisesta:

- "Vastedes moiset järjestelmät on pilotoitava ennen täysimittaista käyttöönottoa, ja yliopiston johdolla on oltava edes jollain tavalla realistinen käsitys a) järjestelmän hyödyistä ja b) käyttöönoton vaatimasta aikataulusta, RUOHONJUURITASOLLA."
- "Unitime on suuri, aikaa vievä ja kallis virhe. Toivottavasti yliopiston johto osaa ja uskaltaa oppia siitä jotain."
- "Pelkään pahoin, että Unitime/Oodi/Lukkari-järjestelmämme ei tällä hetkellä tue innovatiivisen ja monitieteisen opetuksen järjestämistä."
- Voiko tietojen syöttämistä Unitimeen pitää opettajien työtehtäviin kuuluvina?

Erityispiirteitä

Yksiköiden kannalta

Hutk

Hutk:n opiskelijat sisällyttävät tutkintoihinsa sivuainekokonaisuuksia oman valinnan mukaan, joten malliopiskelija "on vain fiktio". Opiskelijat suorittavat myös tiedekunnan pääaineita sivuaineina, mikä tekee lukujärjestystyöstä Unitimen systeemillä mahdotonta.

Unitime-työ vie tohtoritasoisen henkilökunnan aikaa kohtuuttomasti muulta työltä. Se sopisi luontevasti hallintopalveluiden profiiliin, mutta nyt sitä tehdään dosentti- ja profesrivoimin, koska amanuenseja ja toimistosihteereitä ei ole

- "vastuullani on myös opetus, tutkimus, julkaisut, toimitetut kirjat, lehden toimittaminen, ulkopuolisen rahoituksen hankkiminen, tutkimuksesta raportointi, jne. jne. Kukaan ei tule palvelukeskuksesta korvaamaan sitä aikaa, jonka tämä vie pois opetukselta ja tutkimukselta. Mutta palvelukeskuksessa osataan tehdä tietojen syöttäminen Unitimeen. Ei ole kerta kaik-

kiaan mitään järkeä, että käyttäisin aikaani siihen, että istun tietokoneella ja syötän tietoja johonkin tietojärjestelmään.”

Hutk:n opiskelujärjestelmällä Unitimen käyttö johtaa työlääseen korjauskierteeseen ja jonka vuoksi lukujärjestyksen valmistuvat aiempaa myöhemmin ja haittaavat opiskelijoiden suunnittelua.

Lutk

Luonnontieteellisestä tiedekunnasta tulleissa vastauksissa suurimmaksi ongelmakohtaksi nousee päällekkäisyys sekä opiskelijoiden että tilojen kohdalla. Tilojen sopimattomuus aiottuun nähden on koettu merkittäväksi ongelmakohtaksi (esim. tietokoneluokat tms.). Ao. päällekkäisyys on johtanut opiskelijakatoihin yksittäisillä kursseilla. Järjestelmän implementointi saa kovaa kritiikkiä luonnontieteellisen tiedekunnan vastauksissa. Samoin joustavuuden katoaminen ja käsin tehtävien lisäysten suuri määrä puhuttaa vastauksissa.

- "Järjestelmän käyttöönotto tapahtui tietämättömän johdon päätöksellä täysin kuulematta ruohonjuuritason kokemuksia. Korvat ovat kuurot yhä vielä, vaikka koko järjestelmän mielettömyys on paljastunut kaikessa karuudessaan. Tästä muodostunee mainio esimerkki lose-lose-tilanteesta (vrt win-win)."

Topik

Koska Kieli- ja viestintäkoulutus (KVK) palvelee yliopiston kaikkia tiedekuntia, sillä voidaan katsoa olevan omat ongelmansa ja haasteensa. Ensinnäkään kaikki tiedekunnat eivät ole mukana Unitimessa, joten niiden kanssa on järjesteltävä opetusajat erikseen. Opettajan kannalta vaikeutena nähtiin opetuksen suunnittelun aikaistuminen entiseen nähden. Eri-tyisen hankalaksi tämä nähdään sen vuoksi, koska epätietoisuus opetushenkilökunnan määrästä ja osa-aikaisista opettajista tekee suunnittelun usein mahdottomaksi.

Vääränlaisen ohjeistuksen/huonon tiedottamisen on myös katsottu haittaavan työtä:

- "Tänä vuonna kieli- ja viestintäkoulutusta on työllistänyt todella paljon opintojaksojen kiinnittäminen timesloteihin eli kiinteisiin opetusaikoihin koulutusrehtorin vaatimuksesta. Kun timeslotit saatiin valmiiksi, Ari Vaulo ilmoitti, että kiinnittäminen ei olekaan enää tarpeen. Teimme siis paljon turhaa työtä."

Malliopiskelijasysteeminkään ei katsottu toimivan TOPIKissa, koska opiskelijat suorittavat kieliopinnot niin eri aikoihin monista eri syistä: opinnot ovat jostain syystä viivästyneet, armeija/äitiysloma katkaisee opinnot, opiskelijoilla on useita sivuaineita jne.

Opiskelijan kannalta katsoen useat ryhmien ajat ovat marginaaliaikoja (8-10 tai perjantaisin):

- ”Kielenoppiminen edellyttää aktiivista, vuorovaikutteista osallistumista ja tunteilla ei voi torkkua kuten ehkä aamuluennoilla tehdään.”

Kursseissa on paljon päällekkäisyyksiä jopa pakollisissa aineissa, tentit ovat usein klo 8–10, mistä seuraa, että opiskelijat eivät osallistu niihin. Opetusta on usein tenttipäivinä ja toisaalta tenttejä on opetuksen päällä.

TTK

TTK:n vastaajat toivat esiin päällekkäisyydet, joista Unitimen myötä piti päästä eroon. TTK:n opinnoissa on paljon luentoja, joihin liittyy harjoitusryhmiä. Näiden kehittäminen on hankaloitunut, esimerkiksi luentojen ja harjoitusten suhde ja opetusmenetelmät pitäisi tietää jo vuotta ennen kuin itse kurssi edes järjestetään.

Opinto-ohjaajilla ja opettajilla ei enää Unitimen käyttöönoton jälkeen ole kokonaisnäkemystä opiskelijoiden lukujärjestyksistä ja näin ollen tärkeä ohjauksen työkalu puuttuu. Opintojen esteettömyyden yhteydessä on hyvin painokkaasti puhuttu ohjauksen tärkeydestä, joten tältä osin uudistusta voidaan pitää huononnuksena entiseen.

Käyttökoulutus

Kyselyn perusteella Unitime-koulutukset on koettu ongelmallisiksi useista syistä. Päällimmäisiksi teemoiksi nousee koulutusten sekavuus ja tehokkuuden puute. Koulutukset ovat keskittyneet yksittäisten koulutettavien yksiköiden ja kouluttajan oman yksikön ongelmiin ja lukujärjestyskäytänteisiin.

Pääkouluttajan koulutuksessa esittämiä kommentteja on vastauksissa pidetty alentavina ja asiattomina.

- ”Ensimmäisenä vuotena aikaa vei ehdottomasti eniten koulutukset, jotka eivät olleet asianmukaisia, saatikka paikoin asiallisiakaan.”
- ”Tuntikausien non-stop-koulutuksissa tutkija-opettajat joutuivat haaskaamaan loputtomasti aikaansa, kun kouluttaja selitti ohjelmoinnin teoreettisia periaatteita tai käsitteli oman laitoksensa lukujärjestyksen erityiskysymyksiä sen sijaan, että olisi napakasti opettanut kaikille tärkeimmät tee-se-itse-ohjeet ohjelman käyttöön. Keväällä 2012 saimme kirjalliset ja kuvalliset ohjeet vasta viikkokausien pyytelyn ja odottelun jälkeen. Varsinkin Unitime-työn alkuvaiheessa tietoja projektin etenemisestä ja seuraavista askeleista tuli miten ja kenelle sattuu. Kesti kuukausia, kunnes työryhmä sai ai-

kaiseksi sähköpostilistan, jossa mukana olivat kaikki ne, jotka yksiköissä tekevät lukujärjestystä.”

Ohjelman ongelmat

Unitime-ohjelmaa on vastauksissa kutsuttu keskeneräiseksi, jossa tekninen toteutus on saattanut muuttua vielä lukujärjestystyön aikana, jolloin on tehty paljon turhaa työtä. Turhaa työtä on aiheuttanut myös Unitime-kouluttajien muuttuva tiedotus. Ohjelmaa on kuvattu vaikeakäyttöiseksi.

- ”Kokemukseni on, että siihen liittyvä ohjelma, johon tietoja opetuksesta olen syöttänyt, oli hankalakäyttöinen eikä lainkaan käyttäjäystävällisesti suunniteltu. Koska ohjelmistosuunnittelu on Suomessa huippuluokkaa, ihmettelen, miten kyseinen ohjelma/järjestelmä on voitu päästää käyttöön kyseisessä muodossaan. Käsittäakseni sen käyttö on vienyt valtavasti henkilökunnan aikaa”

Unitime-ohjelma on ilmeisesti asetettu suosimaan tiettyjä luentoajoja vs. muut ajat. Palautteissa on kiinnitetty huomiota varhaisten aamuaikojen yliedustukseen suhteessa muihin aikoihin. Varhaisten aamuaikojen on palautteissa nähty johtavan lisääntyneisiin poissaoloihin opetuksesta sekä keskittymiskykyongelmiin.

- ”Eräs keskeisistä ongelmista on, että Unitime-ohjelmiston algoritmi on selvästikin asetettu suosimaan aamuja: selvästi suurin osa luennoista alkaa kello 8. Jos jokaisen ”malliopiskelijan” on aina aloitettava päivänsä kello 8, kuormitetaan turhaan Koskilinjojen kapasiteettia – tai sitten opiskelijat jäävät kotiin nukkumaan ja opetus jää saamatta.”
(saman palautteen jatko)
”[. . .] jolloin tasaisesti jaettuna jokaiselle alkamisajalle pitäisi osua noin 14 % luennoista. Nyt kello kahdeksan osuus on ylivoimaisesti suurin: 33 % eli kolmasosa! Luentojen määrä vähenee selvästi iltapäivää kohti mentäessä.”
(Vastaaja esitti laatimansa tilastollisen analyysin koko yliopiston tilanteesta sekä kurssien että opetustapahtumien jakautumisesta aloitusaikojen mukaan; klo 8, 10, 12, 14 ja 16.)

Lopuksi

Kysely osoittaa, että toimiva palautejärjestelmä on tärkeää myös yliopiston henkilöstöjohtamisen ja työhyvinvoinnin näkökulmasta. Unitime on yksi niistä monista ylhäältä alas lasketuista järjestelmistä, joita olemme viime vuosina ottaneet käyttöön, mutta ensimmäinen jonka kohdalla henkilökunta kokee asiantuntemuksensa yli kävellyn täydellisesti. Opettajien ja tutkijoiden mukaan heidän tärkein tehtävänsä on opetus ja tutkimus, ei hallinnointijärjestelmien käyttö, joiden tuloksellisuudesta ei ole minkäänlaista näyttöä.

Työntekijöiden kriittiset mielipiteet tulkitaan usein – ja on myös Unitimeen liittyvien keskustelujen yhteydessä tulkittu – pelkästään muutosvastarinnaksi. Edellä esitetyn valossa siitä ei ole kyse.

Hyvät kollegat,

Unitime-lukujärjestyksestä kuuluu yliopistolla monenlaista kommenttia. Pyrimme ammattiyhdistysten aloitteesta nostamaan järjestelmän keskusteluun yliopiston johdon kanssa. Sitä varten keräämme konkreettisia kuvauksia Unitime-kokemuksistanne.

Pyydämme lähettämään **15.3.¹ mennessä vapaamuotoista palautetta** osoitteella: sei-ja.jalagin@oulu.fi

- Miten olet tekemisissä Unitimen kanssa?
- Paljonko työaika Unitime vie (esim. X % viikko- tai kuukausityöajasta)?
- Millaisia kielteisiä seurauksia Unitimella mielestäsi on tai on ollut opettajien ja/tai opiskelijoiden kannalta? Anna muutama esimerkki.
- Millaisia myönteisiä vaikutuksia Unitimella mielestäsi on? Anna muutama esimerkki.

Kaikki kommentit anonymisoidaan. Kerromme tarvittaessa, että palaute on kerätty Oulun yliopiston opettajilta.

Tätä viestiä saa vapaasti välittää eteenpäin, erityisesti yksiköiden Unitime-vastaaville (tämä lista tavoittaa vain osan opettajista).

Terveisin,

Oulun yliopiston akateemiset OYA ry:n hallitus

---

¹ Vastausaikaa jatkettiin 18.4. asti.